

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETĂR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 25 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

SUMAR

Cui se cuvin sub regimul legiurii Caragea darurile dinaintea nunței, după desfacerea căsătoriei? de d-l *Andrei Rădulescu*.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație, secțiuni-unite: *Dr. I. Stoianovici cu D. Albăleanu*;

Curtea de Casație, s. I: *I. G. Cârjan cu M. C. D. Ungureanu*;

Judecătoria Ocolului Roșiorii-de-Vede: *Take Dumitru și alții cu Petre Manea Chimigă*;

Cui se cuvin sub regimul legiurii Caragea darurile dinaintea nunței, după desfacerea căsătoriei?

(Urmare *)

În *Pravilniceasca condică a lui Ipsilante* găsim de asemenea câteva dispozițiuni privitoare la chestiunea noastră.

Dacă murea bărbatul, și la moartea lui existau copii din acea căsătorie, femeia lua în uzufruct din averea bărbatului parte cât un copil, păstrând nuda proprietate pentru copii. Dacă însă după moartea bărbatului, mureau și copiii nevârștnici, femeia lua în plină proprietate a treia parte din averea bărbatului, cu condiție totuș să nu se mărite timp de un an dela moartea bărbatului, respectând astfel anul jalei (parag. 2 din cap. «Pentru trimitere»),

Dacă murea femeia, lăsând copii, cari în urmă muriseră nevârștnici, și bărbatul lua a treia parte din averea femeiei, nemai cerându-i-se condiția necăsătoririi timp de un an (parag. 5). Deși nu e prevăzut anume și cazul când femeia lăsase copii cari trăiau, dar probabil că atunci și bărbatul lua în uzufruct din averea femeiei parte cât un copil, păstrând nuda proprietate pentru copii.

Ca și în *Pravila lui Mateiu-Basarab* partea cât a unui copil sau a treia parte nu este numai din

darurile dinaintea nunței sau, în genere, din câștigurile nuntești, ci din toată averea bărbatului, fiind tot de odată un drept de moștenire, cuvenit celui supraviețuitor, chiar fără a pacte încheiate în acest scop.

Spre deosebire însă de *Pravila lui Mateiu-Basarab* și asemănându-se cu dreptul lui Justinian, anterior *Novelii CXXVII*, partea cât a unui copil se ia numai în uzufruct iar nu în plină proprietate.

Dacă murea bărbatul și nu rămâneau copii, femeia își lua zestrea, teoritra, adică cele ce-i dăduse bărbatul a doua zi după nuntă, precum și darurile dinaintea nunței, dacă nu era vreo datorie făcută de bărbat înaintea nunței (vezi cele spuse la *Bazilicale*; cf. și *Bărbătescu*, op. cit., pag. 515—516).

Dacă murea femeia, nelăsând copii din acea căsătorie, bărbatul supraviețuitor lua așternutul patului, calul de ginere și orice alt i se va da înaintea nunței fiindcă n'au făcut copii (§ 3).

Cuvintele: «orice alt i se va da înaintea nunței fiindcă n'au făcut copii» par a arăta că în vederea lipsei de copii, soții, ca și în dreptul lui Justinian și cel greco-roman, făceau pacte prin cari, în caz de predeces al unuia, cel ce supraviețuia lua ceva din averea celuilalt; altminteri fiecare își lua ceea ce adusese în căsătorie fără a suferi vreo pagubă, cel mult femeia își lua darul virginității și atât ea cât și bărbatul darurile de la logodnă, fără a mai fi nevoie de pacte, ceea ce, pentru darurile dela logodnă era și în *Pravila lui Mateiu-Basarab*.

Dacă, însă, în textul citat nu e vorba de pacturi, atunci *Pravila lui Ipsilante*, spre deosebire de Justinian și dreptul greco-roman, prevede regula generală că, în caz de predeces al unui soț și în lipsă de copii, soțul supraviețuitor, chiar când nu exista un pact, avea drept să ia o parte din averea mortului, și anume: femeia darurile dinaintea nunței, bărbatul de asemenea tot ce i se dăduse înaintea nunței. La această regulă se

*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 31, 33 și 51 din 1909.

va fi ajuns desigur tot în urma deseii încheieri a unor asemenea pacte. În lipsă de un text clar, totuș nu putem spune că prin tot ce i se dăduse înaintea nunței, când e vorba de bărbat, trebuie să se înțeleagă și zestrea.

Dacă nu putem afirma că în acest caz bărbatul lua zestrea, în vreme ce femeia lua darurile dinaintea nunței, și dacă ținem seamă că pravila nu atribue expres și bărbatului văduv și cu copii o parte cât a unui copil în uzufructul averii femeiei, pare a reieși că femeia era mai favorizată decât bărbatul ¹⁾.

După această cercetare, care a devenit poate prea lungă, așa încât articolul meu s'ar fi putut intitula: Cui se cuvin darurile dinaintea nunței după desfacerea căsătoriei sub regimul legiurilor cercetate nu numai ale legiurii Caragea, dar care cercetare am socotit-o necesară pentru interpretarea legiurii Caragea, vom studia chestiunea în această legiuire.

¹⁾ Deși nu e locul a ne ocupa și de legiurile moldovenești dela începutul secolului XIX, dar pentru a vedea cum erau înțelese de oamenii acelor timpuri textele din cari a fost scoase acele legiuri, vom cita câteva dispozițiuni.

În Codul Calimach capitoul respectiv e intitulat: «Despre darul nuntesc, adică contra-zestre și despre șovulon (văduvărul)». După acest cod, contra-zestrea este o deosebită alcătuire prin care bărbatul sau altcineva în numele lui dă femeii daruri privitoare către zestrea ei (§ 1669). Într'o notă referitoare la acest paragraf se spune: «Contra-zestre s'a numit în vremea veche darul înaintea nunței, pentru că se da înaintea cununiei; iar împăratul Justinian, slobozind ca să se facă și după cununie, a numit-o darul pentru nuntă, însă unii din cei mai noi l-a numit mai potrivit contra-zestre, pentru că se dă împotriva zestreii».

Din acestea se vede bine care era caracterul darului dinaintea nunței. Femeia în timpul căsătoriei n'avea asupra lui decât un drept de amanet pentru asigurarea dotei sale (§ 1672). Proprietarul acestui dar este bărbatul, care nu-l pierde decât în cazurile prevăzute de § 131 și 122 același cod, unde găsim cazurile enumerate de Justinian și Armenopol; iar în cazurile când a învinuit pe femeie de preacurvie și n'a dovedit și când s'a îndrăgostit cu altă femeie și n'o părăsește, femeia mai lua și din cealaltă avere a bărbatului cât a 3-a parte din darurile nuntești (§ 132), ceea ce am găsit și în Armenopol și Mateiu-Basarab. Sunt de remarcat chiar cuvintele: «pieder bărbatul contra-zestre» (§ 1674) și despre femeie că ea «câștigă» darul dinaintea nunței (§ 130, 131), ceea ce dovedește că pentru alcătuirii Codului Calimach era lucru clar că darul dinaintea nunței era al bărbatului și că numai prin excepție îl lua femeia, iar nu cum zice Bărbătescu în comentariul său asupra legiurii Caragea, că totdeauna darurile dinaintea nunței sunt ale femeii și că numai în anumite cazuri le pierde femeia! (op. cit. pag. 517).

Drepturile femeiei asupra contra-zestrei, în caz de predecesul bărbatului, sunt arătate în §§ 147, 150 și 151 și sunt aceleași din Justinian și Armenopol.

În legiuirea Calimach găsim soluția și pentru cazul când femeia moare înaintea bărbatului și anume în § 1676: «Dacă femeia ar muri fără copii, mai înainte de bărbatul ei, nu are drit moștenitorii ei să ceară contra-zestrea; iar rămânând copii le rămân lor proprietatea contra-zestrei, însă luarea rodurilor ei se cuvine bărbatului». În § 1673 găsim principiul inalienabilității.

Din aceste câteva citate se vede că legiuirea Calimach conține neschimbate principiile ce am găsit în dreptul lui Jus-

După legiuirea Caragea darurile dinaintea nunței sunt tot ceea ce va dăruii bărbatul femeiei sale înaintea nunței, afară de darurile dela logodnă ²⁾, (part. I, cap. II «Pentru darurile dinaintea nunței», partea IV).

Darurile dinaintea nunței trebuiau date după logodnă și înainte de celebrarea căsătoriei. Dacă erau date înainte de logodnă, era o simplă donație făcută unei femei străine și ca atare, dacă aceasta nu și le constituia dotă, rămâneau averea ei parafernala, așa zisa exoprică. Bărbătescu spune că în practică darurile dinaintea nunței nu se constituiau numai după logodnă, ci de multe ori înaintea logodnei, și cu toate acestea nu deveneau exoprică pentru că mai adesea logodna se săvârșea de preoți odată cu cununia ³⁾.

tinian și în Armenopol și că materia de care ne ocupăm e foarte sistematic și bine tratată (Vezi și Alexandrescu «Dreptul civil» VIII, pag. 533 și urm.).

Tot aceleași principii le găsim și în Adunarea de legi a lui Andronache Donici. Nici aici confuzie între zestre și darurile dinaintea nunței; nici aici bărbatul sau femeia nu putea câștiga ceva dela celălalt decât când unul era culpabil, altminteri fiecare își lua ceea ce adusesse în căsătorie. (Vezi cap. XXX: «Despre logodnă și cununie», § 16 și 17).

²⁾ Situația darurilor dela logodnă până la celebrarea căsătoriei este determinată de felul cum se strică logodna. Logodna se strică cu osândă sau fără osândă.

Fără osândă se desfăcea logodna în următoarele cazuri:

1° Dacă se logodesc aceia cărora nu le era îngăduit de pravilă a se căsători adică slobozii cu robii și creștinii cu cei de altă lege;

2° Dacă unul din logodnici sau amândoi voiesc a se călugări;

3° Dacă se vor bolnăvi de o boală ce nu se poate tămădui.

În aceste cazuri, fiecare dintre logodiți lua ceea ce a dat ca arvună, adică daruri la logodnă. Legiuirea Caragea nu spune ce se făcea în caz de moarte a unuia dintre logodiți, ceea ce găsim însă în Pravila lui Mateiu-Basarab. De sigur că și în caz de moarte se urma același principiu, ca fiecare să-și ia al său nesuferind nici o pagubă, căci soluția în caz de călugărire știm că e dată prin analogie cu ceea ce face în caz de moarte.

În legiuirea Caragea nu se mai face distincție ca în Pravila lui Mateiu-Basarab dacă logodiții se sărutaseră sau nu.

Cu osândă se strică logodna în următoarele cazuri:

1° Dacă se va dovedi că unul pe altul ponosluște și oarecum îl defaimă;

2° Dacă pot să se căsătorească și cu toate astea pricinuesc pricină fără temei și nu se căsătoresc;

3° Dacă se hotărăște timpul căsătoriei și atunci pricinuesc fără de cuvânt;

4° Dacă nu se hotărăște timpul căsătoriei și peste 3 ani nu se căsătoresc;

5° Dacă fără nici un motiv se vor căi că s'au logodit.

În aceste cazuri dacă cel vinovat a luat daruri la logodnă, le întoarce și plătește încă atâta preț în bani; iar dacă vinovat e cel care le-a dat le pierde (Vezi cap. XV al părții III).

După celebrarea căsătoriei—cum vom vedea—darurile dela logodnă sunt supuse acelorași reguli ca darurile dinaintea nunței.

³⁾ Bărbătescu, op. cit., pag. 513. La Academia română, în manuscrisul 2710, se găsesc niște lecții de drept civil, predate în Colegiul sf. Sava de către Ștefan Ferechidis în anii 1839—1842, care a fost și profesorul lui Bărbătescu. Acest manuscris a fost al unuia Andrei Danilov, care arată că își dădu examenul I la 17 Iunie 1840 și al II-lea la 24 Iunie 1841. Din nefericire în acele lecții, partea privitoare la da-

După celebrarea căsătoriei sunt asimilate darurilor dinaintea nunței și darurile dela logodnă. Paragraful 7 zice: «După nuntă și darurile dela logodnă, firește, urmează orânduelile darurilor dinaintea nunței; și câte legiuim pentru darurile dinaintea nunței, aceleași înțelegem și pentru ale logodnei».

Ca și în dreptul lui Justinian, legiuirea Caragea permite să se facă pacte privitoare la darurile dinaintea nunței. Părțile aveau deplină libertate în facerea lor și voința părților se respecta în totul, afară numai dacă bărbatul făcea femeiei ca dar dinaintea nunței dreptul de a moșteni după moartea lui toată averea, în care caz dăruirea nu e valabilă, căci se vătămă drepturile copiilor (art. 2; vezi și Bărbătescu, op. cit., p. 514).

S'au confundat în legiuirea Caragea darurile dinaintea nunței cu dota? Paragraful 8 spune: «Darurile dinaintea nunței ca și zestrea nici se instrăinează, nici se zalogește, afară numai la câte întâmplări și cum se zalogește zestrea și se instrăinează și când bărbatul are datorie dinaintea nunței și nu i se ajunge celalt avut al lui ca să se plătească». Deci, darurile dinaintea nunței se pot instrăina în cazurile prevăzute de §§ 33, 34 și 35, cap. VI, partea III-a, pe lângă care se adaugă și cazul prevăzut anume de § 8, ce am citat. De aici nu rezultă o identificare a dotei cu darurile dinaintea nunței, ci numai o asemănare în privința instrăinării, așa cum o găsim în dreptul lui Justinian, Armenopol și în legiuirile moldovenești. Rezultă, din contra, că este și o deosebire pentru că darurile dinaintea nunței se pot instrăina și pentru a se plăti datoriile făcute de bărbat înaintea nunței, cu condiție însă să se vadă dacă nu e suficientă cealaltă avere pentru plata aceor datorii. S'a admis instrăinarea lor și în acest caz, pentru că bărbatul n'a putut aduce ca dar dinaintea nunței ceea ce nu mai avea, ceea ce reprezenta gajul creditorilor săi. Nu se pot instrăina, însă, decât pentru datorii făcute de bărbat înaintea nunței, căci dacă s'ar fi permis și pentru datorii făcute după nuntă, s'ar fi ajuns la revocarea lor.

Neconfundându-se cu dota și în legiuirea Caragea, darurile dinaintea nunței sunt tot ceva opus zestreii, destinat să mărească patrimoniul căsătoriei și să garanteze interesele femeiei și ale copiilor.

Cui aparțin aceste daruri după desfacerea căsătoriei?

Paragraful 9 prevede: «Când se va desface căsătoria pentru cugetare rea a muierii împotriva

darurile dinaintea nunței lipsește fie că n'a fost scrisă în întregime, fie că s'a pierdut foaia respectivă.

Manuscrisul e interesant și pentru faptul că conține niște lecții de drept comercial, predate tot acolo de Alecu Racovița în 1839—1840 și lecții de drept criminal, predate de Costache Brăiloiu în 1843

vieții bărbatului sau pentru preacurvia ei (vezi: «Pentru nuntă», numărul 6), atunci darul cel dinaintea nunței se întoarce întreg bărbatului și de nu vor avea copii îl stăpânește desăvârșit; iar de vor avea este al copiilor și el îi ia numai rodul». E de remarcat cuvintele «se întoarce» și cuvântul «întreg», care corespunde lui «tota» din textele romane.

Din acest paragraf rezultă că femeia nu lua darurile dinaintea nunței în cele două cazuri arătate, când ea este culpabilă și ca o consecință a acestei culpe.

Pentru bărbat avem parag. 10, al cărui text este: «Când se va desface căsătoria pentru cugetare rea a bărbatului împotriva vieții soției sale sau pentru că are fiitoare și celelalte (vezi: «Pentru căsătorie» numărul 6) atunci darul dinaintea nunței rămâne al muierii, și de n'au copii îl stăpânește ea desăvârșit, iar de au copii este al lor și ea numai cu rodul se folosește».

Cari sunt «celelalte» vini ale bărbatului? Paragraful 10 ne trimite la parag. 6 dela capitoul „Despre nuntă, zestre și exoprică”. Acolo găsim enumerate toate cazurile de desfacerea căsătoriei, cazuri pe cari le-am găsit și în Justinian și în Armenopol, dar cari acolo nu atrăgeau toate pedepsirea bărbatului. Parag. 10 zicând „și celelalte” ar însemna că, după legiuirea Caragea, bărbatul e pedepsit cu luarea darurilor dinaintea nunței, și în cazul când unul din ei se călugărește, când el este impotent timp de 3 ani, când ea dela început are pricini împotrivoare spre împreunare, ce nu se pot tămădui, sau când femeia nu e fecioară, ceea ce ar fi cu totul contra principiilor ce am găsit în legiuirile cercetate. Chiar admitând că legiuirea Caragea s'a abătut dela acele principii, ar fi de neînțeles să se pedepsească bărbatul pentru că femeia n'a fost fecioară, sau pentru că nu se putea împreuna cu bărbatul, sau nu-l vrea. Apoi când se căsătorește slobozi cu robi, sau creștini cu cei de altă lege, de ce s'ar pedepsi numai bărbatul? Față de acestea și întru cât parag. 9, unde e vorba de femeie, prevede numai două vini, socotesc că prin cuvântul „celelalte” din parag. 10 nu trebuie să înțelegem toate vinile din parag. 6, capit. «Pentru nuntă, zestre și exoprică», ci trebuie să admitem și pentru bărbat, ca vini, numai pe cele ce se găsesc în dreptul lui Justinian sau în celelalte legiuiri ce am cercetat, și anume:

1° Când femeia va dovedi că bărbatul a cugetat rău împotriva vieții ei;

2° Când bărbatul are fiitoare în casa sa, sau o ține cu cheltuială de față aiurea;

3° Când își va defăima nevasta că n'a fost fecioară, sau că e curvă și nu va putea dovedi;

4° Când negustorește cinstea soției sale.

În aceste cazuri bărbatul pierde darurile dinaintea nunții, cari rămân ale femeiei.

La această interpretare ne conduce și faptul că atunci când e vorba de zestre și când, drept pedeapsă, bărbatul e obligat să plătească, în afară de predarea zestrei, și jumătate din prețul ei, se enumeră numai cazurile ce am admis aci. (Vezi paragraful 42, capit. XVI, partea III-a).

Din cetirea parag. 9, 10 și 11 și în special din cuvintele: „se întoarce“, „rămâne“ și «să piarză» ar rezulta că în legiuirea Caragea darurile dinaintea nunții — în afară de cazul când sunt copii — sunt proprietatea femeiei, și că ea nu le pierde decât în cazurile prevăzute de paragraful 9 și 11. Bazat pe aceste texte desigur a putut spune Bărbătescu că «darurile înaintea nunții sunt ale copiilor și nefiind copii sunt totdeauna ale femeiei, afară de cazurile prevăzute în paragrafele 9 și 11»⁴⁾.

A admite aceasta ar însemna că legiuirea Caragea cuprinde în această privință principii opuse celor aflate în legiuirile anterioare. Dacă însă alăturăm aceste paragrafe de altele dela zestre, vedem că și legiuirea Caragea conține aceleași principii. După parag. 42 și 43 din capitolul «Pentru nuntă, zestre și exoprică», când femeia e vinovată de cugetare rea împotriva vieții bărbatului, sau de preacurvie, e pedepsită și în averea sa proprie, căci pierde în folosul bărbatului jumătate din zestre; iar când bărbatul e culpabil de unul din faptele ce am arătat mai sus, pe lângă că pierde darurile dinaintea nunții și răspunde zestreă întreagă, dar mai plătește și prețul zestrei pe jumătate.

Prin urmare, când bărbatul e culpabil, femeia ia zestrea sa, darurile dinaintea nunții, plus jumătate din valoarea zestrei; iar când femeia e culpabilă, bărbatul ia darurile dinaintea nunții și jumătate din zestrea femeiei. Nu există între soți egalitatea din dreptul lui Justinian, dar principiul e același: să fie pedepsiți amândoi în bunurile lor, femeia în zestre, bărbatul în darurile dinaintea nunții. Dacă în par. 11 se zice: «De se va mărita femeia în anul jalei, să piarză darul dinaintea nunții...», ceea ce ar însemna că acest dar devenise al ei; aceasta se face pentru că în acest paragraf se prevede cazul când femeia dobândise darul dinaintea nunții (paragr. 10), și atunci pentru a le conserva trebuie să nu se mărite în anul jalei.

Din toate acestea rezultă că și în legiuirea Caragea darurile dinaintea nunții nu erau socotite ca patrimoniu al femeiei, ci ca patrimoniu comun

al căsătoriei, rămânând a se atribui unuia sau altuia dintre soți, după cum se desfăcea căsătoria; erau astfel tot niște câștiguri nuntești, pe cari le lua cel inocent, afară, bine înțeles, de cazurile când fiecare își luă ceea ce adusesse în căsătorie.

De altfel, și după legiuirea Caragea, aceste câștiguri nu erau deplina proprietate a celui ce le dobânda, ci a copiilor; soțul care le dobânda avea numai uzufructul. Așa prevede par. 9, 10, 11 și 12, cap. II, partea IV, când e vorba de darurile dinaintea nunții; așa prevede par. 42 și 43, cap. XVI, partea III, când e vorba de zestre, deși acolo, în alin. II, nu se spune expres același lucru pentru jumătate din valoarea zestrei pe care e obligat s'o plătească bărbatul culpabil. Prin urmare, dacă este cineva despre care să se poată spune că le aparțin totdeauna darurile dinaintea nunții, aceștia sunt copiii.

Ce se făcea cu aceste daruri în caz de moarte a unui soț?

Din cetirea par. 11 și 12 rezultă că dacă femeia nu se mărita în anul jalei, nu pierdea darul dinaintea nunții; deci acest dar, în caz de predeces al bărbatului, este al femeiei.

Ca să se ajungă la acest rezultat, în dreptul lui Justinian, trebuia să se fi încheiat un pact în acest sens. Mai târziu (vezi și Pravila lui Mateiu-Basarab și Ipsilante), din pricina obișnuitei întrebuintări a acestor pacte, se stabilise o regulă generală ca femeia, chiar când nu există pact, să ia darul dinaintea nunții în caz de predeces al soțului. De aci nu urmează că soții nu puteau, prin încheiere de pacte (paragr. 2), să-și aranjeze cum credeau mai bine interesele lor.

Pentru a păstra aceste daruri, femeia supraviețuitoare trebuia să nu se mărite în anul jalei, căci altfel, dacă avea copii, i le luau aceștia; iar dacă n'avea le luau moștenitorii bărbatului.

Dacă păzea anul jalei și se mărita numai după trecerea aceluși an, ori nu se mai mărita, ea nu dobânda deplina proprietate a darurilor dinaintea nunții decât dacă nu erau copii și bărbatul n'avea vreo datorie dinaintea nunții; altfel, erau ale copiilor și ea avea numai uzufructul, sau, în caz de datorii anterioare căsătoriei, serveau pentru achitarea creditorilor bărbatului.

Legiuirea Caragea n'a mai recunoscut, ca Novela CXXVII a lui Justinian sau ca celelalte legiuri, femeiei care nu se remărita, un drept în plină proprietate cât partea unui copil, ci s'a mulțumit cu sistemul anterior acelei novele. (Vezi și Pravila lui Ipsilante).

După moartea bărbatului femeia își lua și zestrea, care i se împlinea, în caz de lipsă, din averea soțului (Par. 39 și 40, cap. XVI, partea III).

⁴⁾ Bărbătescu, op. cit., pag. 517.

Legiuirea Caragea nu vorbește însă de cazul când murea femeia înaintea bărbatului.

Am văzut că darurile dinaintea nunței nu sunt totdeauna ale femeiei, ci numai în anumite cazuri. Între vinile bărbatului, cari îndreptătesc pe femeie a dobândi darurile dinaintea nunței, nu e prevăzut și nu putea fi prevăzut și predecesul femeiei, căci ar fi absurd să mai pedepsești pe bărbat și în bunurile lui pentru că femeia a predecedat. Cum între soți trebuie să existe o egalitate — pe care o urmărea mai ales Justinian — și cum pentru soția supraviețuitoare par. 11 prevede că va lua darurile dinaintea nunței, ar trebui ca și bărbatul să ia măcar o parte din bunurile aduse de femeie în căsătorie. Pentru că nu avem nici un text în acest sens, nu putem să-i atribuim bărbatului acest drept, dar nici să-l pedepsim cu luarea darurilor dinaintea nunței și să avantajăm — fără o dispoziție expresă — pe moștenitorii femeiei. Deci, în nici un caz moștenitorii femeiei predecedate nu puteau dobândi darurile dinaintea nunței. Atunci, dacă nici bărbatul nu putea dobândi ceva din zestrea femeiei, rămâne ca fiecare dintre soți să ia ceea ce a adus în căsătorie, regulă conformă cu textele romane, cu legiuirile ce am cercetat, cu echitatea și care se întrebuintă și în caz de desfacerea logodnei.

Era așa de natural acest principiu, încât nu s'a simțit nevoia să-l mai consacre expres, ci legiuitorii s'au ocupat de cazurile analoage sau de excepțiuni. Așa fiind, întru cât nu găsim în legiuirea Caragea un text care să atribuie moștenitorilor femeiei darurile dinaintea nunței, în caz de predeces al aceleia, nu putem admite o derogare dela acel principiu și nu putem lua bărbatului ceea ce era al său și ceea ce nu era obligat prin nimic să dea unor străini.

Dar, în cazurile când se desface căsătoria fără să fie vinovat vreunul din soți, cui rămân darurile dinaintea nunței? Legiuirea Caragea nu prevede. Am văzut că în legiuirile cari au servit la alcătuirea legiurii Caragea, principiul e: nici unul din soți să nu fie osândit, ci fiecare să ia ceea ce adusese în căsătorie. Pentru unele din cazurile de cari ne ocupăm, găsim înscris acest principiu și în legiuirea Caragea, când e vorba de logodnă. Să se fi făcut o abatere, când e vorba de căsătorie? Să fi inovat aci alcătuirii acestei legiuri? E foarte greu de admis ca ei să fi admis alt sistem decât al pravilelor împărătești, pe cari le socoteau ca tot ce poate fi mai perfect, ca sfinte.

De altfel, dacă ar fi voit a inova, ar fi spus-o expres.

În lipsa unui asemenea text, nu putea admite o inovație și de aceea socotesc că trebuie să păs-

trăm soluțiunile ce am găsit în izvoarele din cari e scoasă legiuirea Caragea, soluții conforme și cu echitatea.

Prin urmare, sub regimul legiurii Caragea darurile dinaintea nunței erau aduse de bărbat sau de altcineva pentru el și constituiau o contra-zestre, menită să mărească patrimoniul căsătoriei, să asigure pe femeie pentru cazurile de desfacerea căsătoriei din culpa bărbatului și de predeces și să asigure și interesele copiilor.

Aceste daruri erau proprietatea bărbatului, care nu le pierdea decât pentru anumite vini. Atunci erau câștigate de femeie. Nici femeia însă nu le dobânda în deplină proprietate decât, dacă nu erau creditori ai bărbatului anteriori căsătoriei, dacă nu erau copii și dacă nu se remărita în anul jalei. Dacă nu erau asemenea creditori, darurile erau ale copiilor, iar dacă nu erau copii și ea se mărita în anul jalei erau ale moștenitorilor bărbatului. În celelalte cazuri erau ale bărbatului sau ale moștenitorilor acestuia. Niciodată însă moștenitorii femeiei predecedate nu puteau dobândi aceste daruri.

Andrei Rădulescu

Judecător de ședință Trib. Argeș

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S.-U.

Audiența dela 18 Iunie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Dr. I. Stoianovici și alții cu Dimitrie Albăleanu

Autoritatea lucrului judecat. — Incețarea acestei stări de indiviziune. — Constatarea instanței de fond cum că împărțeala nu a existat între părți. — Dacă se poate susține că există lucru judecat între părți în privința stării de indiviziune. — (Art. 1201 și 1202 din Codul civil).

Starea de indiviziune nu încetează decât prin împărțeală sau prin prescripție (art. 729 din Codul civil); că de aci rezultă că din momentul ce este stabilit că împărțeala nu a existat între părți, mai rămâne de judecat a doua condițiune: adică dacă acea stare de indiviziune nu ar fi încetat prin prescripție.

Prin urmare, când instanța de fond găsește că nu există lucru judecat, cum că starea de indiviziune n'ar fi încetat între părți prin prescripțiune, nu violează întru nimic dispozițiunile art. 1201 și 1202 din Codul civil.

Deciziunea 6/909. — Respins, ca neîntemeiat, motivul I de casare din recursul făcut de Dr. I. Stoianovici și alții, în contra deciziei Curții de apel Craiova, s. II, No. 50/908, dată în proces cu Dimitrie Albăleanu.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați C. Nacu și Take Ionescu, în desvoltarea motivului;

Pe d-l avocat M. Antonescu, în combateri;

Pe d-l procuror-general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra mijlocului I de casare, dedus în judecata secțiunilor-unite :

«Violarea autorității lucrului judecat, art. 1201 și 1202 din Codul civil.

«În anul 1885 autorul nostru, Hristache Penciușescu, vânzând că D. Albăleanu intimatul, îi calcă moșia, i-a făcut o acțiune în revendicare și cerere de confirmarea hotărâniciei la Tribunalul Vlașca, care a condamnat pe intimat la restituirea pogoanelor călcate și confirmarea hotărâniciei depusă.

«D-l Albăleanu făcând apel în contra acelei sentințe, a susținut că nu suntem împărțiți și că actele ce prezentăm noi ca acte de împărțeală nu pot fi considerate ca atare, și d-sa mai invoacă și prescripția de 30 ani ; iar Curtea de apel, s. II, din București, prin decizia cu No. 127/90, a decis că suntem în stare de indiviziune și că, prin urmare, rău am făcut acțiunea în revendicare și cerere de confirmare a hotărâniciei, urmând a face acțiune în partaj.

«În contra acelei deciziuni noi am făcut recurs la Înalta Curte de casație s. I, care, prin decizia No. 238/91, a confirmat în mod și mai categoric starea noastră de indiviziune.

«Față de aceste deciziuni definitive cari ne indicau calea partajului, am făcut acțiune de ieșire din indiviziune la Tribunalul Vlașca, unde iarăș am câștigat procesul.

«D-l Albăleanu, făcând apel și în contra acestei sentințe, a susținut că nu suntem în indiviziune fiind împărțiți, contrariu de ce se susținuse la primul proces de revendicare și cerere de confirmare a hotărâniciei, și a invocat din nou și prescripția ; iar noi, ca mijloc de dovedire a stării de indiviziune, am invocat în primul rând autoritatea lucrului judecat ; însă Curtea de apel din București, s. I, prin decizia cu No. 138/94, nesocotind cu totul primele deciziuni definitive, cari hotărâseră că suntem în indiviziune, a decis contrariu : că nu suntem în indiviziune și că, prin urmare, rău am făcut acțiunea în partaj, urmând a face acțiune în revendicare și a admis în acelaș timp și prescripția de 30 ani invocată de apelant, zicând că între noi și d-sa nu există autoritatea lucrului judecat.

«În contra acestei deciziuni noi am făcut recurs la Înalta Curte de casație, care prin decizia cu No. 191/905, și pe baza violării autorității lucrului judecat, a casat deciziunea Curții de apel din București și a trimis afacerea a se judeca din nou de Curtea de apel din Craiova, unde noi am invocat iarăș autoritatea lucrului judecat ; dar acea Curte, s. II, prin decizia cu No. 50/908, a găsit, ca și Curtea de apel din București, că nu există în speță autoritatea lucrului judecat.

«În acelaș timp Curtea din Craiova se întemeiază pe depunerile martorilor și pe actele intimatului D. Albăleanu, pe cari acesta le mai prezentase și în procesul de revendicare, și din amândouă aceste probe deduce că nu suntem în indiviziune cu d-l Albăleanu, în contra dispozițiilor formale ale art. 1202 din Codul civil, care nu permite nici o dovadă contrarie prezumpțiunii legale a lucrului judecat, care în speță era starea noastră de indiviziune.»

Având în vedere deciziunea Curții de apel Craiova, secția II-a, No. 50/908, supusă recursului ;

Având în vedere că faptele cari au dat naștere acestui proces dinaintea instanțelor de fond, sunt următoarele : Chr. Penciușescu, azi decedat și reprezentat prin recurenți, a cerut ca, față cu intimatul D. Albăleanu, să se confirme planul și hotărânicia moșiei lui Uești-Moșneni, lucrată de inginerul hotarnic I. M. Râmnicăneanu, și cu acea ocazie a mai cerut să fie obligat D. Albăleanu să-i lase în deplină proprietate 278 pogoane ce pretindea că i-a uzurpat ;

Că la aceste cereri Albăleanu s'a opus, pe motiv că cele două acte invocate de Penciușescu nu au caracterul unor acte de partaj și că, afară de aceasta, dânsul stăpânește partea sa prodivizo de mai mult de 30 ani, așa că are în favoarea sa prescripția «longi temporis» ;

Considerând că Curtea de apel din București, s. II-a, prin deciziunea No. 127/90, a respins cererile lui Penciușescu atât pentru confirmarea hotărâniciei, cât și pentru revendicare, pe motiv că cele două acte pe cari acesta își întemeia partajul moșiei și pe temeiul cărora făcuse

hotărânicia, nu aveau caracterul unor acte valabile de partaj, fără ca Curtea să se mai ocupe de prescripția invocată de Albăleanu ; această deciziune a fost confirmată și de Curtea de casație prin deciziunea No. 238/91 prin respingerea recursului făcut de parte din recurenții de azi ;

Având în vedere că recurenții în fața acestor deciziuni, crezând că s'a stabilit în mod definitiv că dânsii se află în stare de indiviziune cu Albăleanu, au cerut de astădată ieșirea din indiviziune asupra acelei moșii față de Albăleanu, cerere ce le-a fost în principiu admisă de tribunal ; că, în contra acestor sentințe, Albăleanu a făcut apel și a invocat dinaintea Curții de apel, secția I, că moșia nu se găsește în indiviziune, pe motiv că deși nu există acte de împărțeală cum a susținut cu ocazia primului proces, relativ la hotărânicie și revendicare, însă atât dânsul cât și toți ceilalți stăpânesc ca proprietari părți distincte și separate de mai mult de 30 ani ; la aceste obiecțiuni recurenții susțineau că starea de indiviziune este lucru judecat între dânsii, și că ea ar rezulta din deciziunea Curții de apel București, secția II-a, No. 127/90, confirmată și de Curtea de casație prin decizia No. 238/91, date cu ocazia aceluși prim proces ;

Având în vedere că Curtea de apel București, secția I, prin deciziunea No. 138/904, a stabilit că există lucru judecat între părți în privința indiviziunii ; că această deciziune, în urma recursului făcut de recurenți, a fost casată de această Curte, iar afacerea fiind trimisă în judecata Curții de apel din Craiova, acea Curte, prin deciziunea supusă recursului, judecând tot ca Curtea de apel din București, cu privire la autoritatea lucrului judecat, afacerea a fost trimisă în judecata secțiunilor-unite, spre a judeca acest punct conform articolului 64 din Legea organică a acestei Înalte Curți ;

Având în vedere că astfel stând faptele, chestiunea dedusă în judecata secțiunilor-unite este numai aceea de a se ști dacă faptul indiviziunii dintre părți este sau nu lucru definitiv judecat prin deciziunea Curții de apel, secția II-a, București, No. 127/90 ;

Având în vedere că cu ocazia judecării de către această Curte de apel a cererii lui Penciușescu, de a se confirma planul și hotărânicia moșiei Uești-Moșneni față de Albăleanu, ca și cererea lui de revendicare, când a pronunțat decizia No. 127/90, invocată azi de recurenți, dânsa se mărginește de a respinge aceste cereri, pe motiv că actele de împărțeală din anul 1848 și 1857, pe temeiul cărora Penciușescu susținea starea sa de diviziune față de Albăleanu nu aveau caracterul unor acte valabile de împărțeală, de oarece, arată Curtea, în actul din 1848 nu au figurat decât patru moșii din cinci cât au recunoscut foarte părțile că au avut drept în acea moșie ; iar actul din 1857 nu a putut fi considerat ca un partaj definitiv, din cauză că pe lângă că el a fost atacat în fals, dar, afară de aceasta, sentința Tribunalului Vlașca, ce s'a pronunțat asupra lui, era supusă apelului nefiind comunicată ;

Considerând că din examinarea acestei deciziuni, și a motivelor pe cari dânsii se întemeiază, rezultă că ceea ce Curtea de apel, secția II-a, a judecat prin decizia No. 127/90, a fost numai că acele două acte de partaj, invocate de Penciușescu, nu dovedeau împărțeala dintre părți ; dar că dânsa nu s'a ocupat de prescripțiunea invocată de Albăleanu, luând numai act că dânsul n'a recunoscut altă împărțeală decât modul stăpânirii actuale, stăpânire ce o exercită de peste 40 de ani ;

Considerând că întru cât starea de indiviziune nu încetează decât prin împărțeală sau prin prescripție (art. 729 din Codul civil) ; iar pe de altă parte Curtea de apel stabilind că împărțeala nu a existat între părți, rămâne de judecat a doua condițiune, adică dacă acea stare nu ar fi încetat prin prescripție ; că, astfel fiind, când, în speță, Curtea de apel, prin deciziunea supusă recursului, găsește că nu există lucru judecat față de Albăleanu, că starea de indiviziune n'ar fi încetat prin

prescripțiunea invocată de dânsul, nu violează întru nimic dispozițiunile art. 1201 și 1202 din Codul civil, și prin urmare motivul de casare, privitor la acest punct, este neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 6 Aprilie 1909

Președinția d-lui M. IULIAN, consilier

Ioniță G. Cârjan cu Maria C. D. Ungureanu ș. a.

Sucesiuni.— Facultatea de a accepta sau repudia o succesiune. — Prescrierea acestui drept prin 30 ani. — Succesibil care timp de 30 ani n'a uzat nici de dreptul de a accepta, nici de acela de a repudia o succesiune ce i se cuvenea. — Stingerea vericărui drept de succesiune al succesibilului. — (Art. 686, 689, 700 din Codul civil).

1. *Facultatea de a accepta sau repudia o succesiune nu este decât dreptul succesoral însuș și care, ca orice drept în general, se stinge prin prescripțiune, și anume prin prescripțiunea de 30 ani.*

2. *Art. 686 din Codul civil pune ca principiu că minorul nu este obligat de a accepta o succesiune ce i se cuvine; iar art. 689 arată că acceptațiunea poate să fie expresă sau tacită, enumerând actele de unde ar putea rezulta acceptațiunea, acte cari ar denota o manifestație neechivocă a voinței succesibilului, fără ca între acestea să fie prevăzută și tăcerea lui în timp de 30 de ani.*

Astfel, prin efectul acestei îndoite prescripțiuni, stabilită de art. 700 din Codul civil, succesibilul care n'a uzat în timp de 30 de ani nici de dreptul de a accepta, nici de acela de a renunța, nu poate fi considerat decât complect străin de succesiunea ce i s'ar fi cuvenit față de oricine, căci legea nu face nici o distincțiune; și cum prescripțiunea prevăzută în acest articol este extinctivă, urmează că efectele ei sunt dobândite numai prin simplul fapt al tăcerii succesibilului în timp de 30 ani, independent de orice posesiune urmată în contra lui.

Decizia 142/909. — Respings recursul făcut de Ioniță Gh. Cârjan, contra sentinței Tribunalului Buzău, No. 279/908, dată în proces cu Maria C. D. Ungureanu ș. a.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Moșoiu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Sticinsky, în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare:

«Violarea dispozițiilor art. 700 și 1890 din Codul civil. Tribunalul constată în drept că am stat în inacțiune timp de 30 ani și pe acest motiv nu pot revendica drepturile de succesiune.

«In fapt, intimații Gheorghe C. Ungureanu și Maria C. D. Ungureanu nefiind moștenitori direcți ai autorului, ci terțe persoane, nu pot beneficia de această prescripțiune; de altfel tribunalul a violat principiul legal, fiindcă urma să examineze și pricina în fond, cum și celelalte motive».

Având în vedere sentința supusă recursului, din care se constată că recurentul de azi, Ioniță Gh. Cârjan, a intentat în contra intimaților Gheorghe C. Ungureanu și Maria C. D. Ungureanu acțiune în revendicarea a patru bucăți de pământ, situate în comuna Măruntșu, pe motiv că i se cuvin lui ca moștenire dela defunctul său unchiu Ștefan sin Ștefan zis și Ștefan Dulgheru, care a fost împrăprietărit la 1864 cu acel pământ și pe care, prin urmare, părții îl dețin fără nici un drept;

Având în vedere că tribunalul, în apel, a respins acțiunea ca nefondată pe motiv că dreptul recurentului de moștenitor al defunctului său unchiu s'a stins, conform art. 700 din Codul civil, prin prescripțiunea de 30 de ani;

Considerând că art. 686 din Codul civil pune ca principiu că nimeni nu este obligat de a accepta o succesiune ce i se cuvine; iar art. 689 arată că acceptațiunea poate să fie expresă sau tacită, enumerând actele de unde ar putea rezulta acceptațiunea, acte cari ar denota o manifestație neechivocă a voinței succesibilului, fără ca între acestea să fie prudența și tăcerea lui în timp de trei zeci ani;

Considerând că facultatea de a accepta sau repudia o succesiune nu este decât dreptul succesoral însuș și care, ca orice drept în general, se stinge prin prescripțiune; că, ca consecință a acestui principiu, legiuitorul a prevăzut în art. 700 din Codul civil că facultatea de a accepta sau a se lepăda de o succesiune se prescrie prin 30 ani;

Că, astfel fiind, prin efectul acestei îndoite prescripțiune, stabilită de art. 700 din Codul civil, succesibilul care n'a uzat în timp de treizeci ani nici de dreptul de a accepta, nici de acela de a renunța, nu poate fi considerat decât complect străin de succesiunea ce i s'ar fi cuvenit față de oricine, căci și cum legea nu face nici o distincțiune, prescripțiunea prevăzută în acest act este extinctivă, urmează că efectele ei sunt dobândite numai prin simplul fapt al tăcerii succesibilului în timp de treizeci ani, independent de orice posesiune urmată în contra lui;

Considerând că, astfel fiind, sus arătatul mijloc de casare este neîntemeiat.

Asupra mijlocului de casare:

«Exces de putere și denaturare de fapte Intr'adevăr, din depunerile martorilor ascultați la judecătoria de ocol, unde procesul s'a judecat în fond și deci toate lucrările judecătorei, rezultă că Ioniță Cârjan, după moartea unchiului său în 1874, a stăpănit acest pământ și că Ungureanu nu stăpânește decât de circa 16 ani, așa că nu poate fi vorba de prescripția dreptului de a primi moștenirea, de oarece chiar după moartea unchiului intrase în această stăpânire. Totuș, tribunalul constată că noi am cerut moștenirea după treizeci ani».

Considerând că tribunalul—întemeindu-se pe depozițiunile martorilor ascultați la prima instanță, și chiar pe recunoașterea recurentului făcută tot la prima instanță, în audiența dela 1 Martie 1906—constată în fapt că recurentul Ioniță Gh. Cârjan, dela 1874, data decesului unchiului său Ștefan sin Ștefan zis și Ștefan Dulgheru, și până la 1906, data intentării acțiunii de față, adică mai mult de 30 de ani, nu a acceptat succesiunea numitului defunct, și nici a făcut acte de moștenire sau de posesie asupra averii pe care o reclamă;

Considerând că o asemenea constatare de fapt scăpând controlului Curții de casație, nici acest mijloc de casare nu este întemeiat și, prin urmare, recursul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

OBSERVAȚIE.—Art. 700 din Codul civil, pe care Curtea de casație îl interpretează astăzi în modul cel mai juridic, a dat loc la discuții fară sfârșit, așa că aproape fiecare autor își are sistemul său. Vezi, în sensul de mai sus, Tribun.

Falcu, *Curierul Judiciar* din 1900, No. 4 (cu observ. d-lui profesor D. Alexandresco); C. București, *Dreptul* din 1904, No. 36; Cas. rom. *Dreptul* din 1909, No. 14; Laurent, IX, 481 urm.; T. Hue, V, 193 urm. — *Contră*: Trib. Tutova, *Curierul Judiciar* din 1908, No. 77 (cu nota d-lui R. C. Benișache în sens contrar). Vezi asupra acestei controverse, D. Alexandresco, tom. III, p. 352 urm. (ed. 1-a); Planiol, III, 1971 urm. (ed. a 4-a), etc.

Iscod.

JUDECĂTORIA OCOL. II ROȘIORII-DE-VEDE

Audiența dela 25 Maiu 1909

Tache Dumitru și alții cu Petre Manea Chimiegea
Cartea de judecată civilă No. 47

Act de vânzare neexecutat timp de 17 ani. — Deținerea originalului autentic de către vânzător, care posedă imobilele. — Dacă această deținere îi poate da și titlul de proprietar și dacă se poate socoti ca o remitere a titlului. — Cum se transmite proprietatea lucrurilor imobile? — Când sunt admise prezumpțiunile? — (Art. 971, 1203, 1021, 1365, 1138 și 1188 din Codul civil).

1. Deținerea titlului original al unui act de vânzare de către vânzător nu-i poate conferi acestuia și titlul de proprietar, de oarece proprietatea se transmite prin efectul consimțământului părților, conform art. 961 din Codul civil.

2. Deși e admis în jurisprudență că deținerea titlului original de către vânzător dă loc prezumpțiunii de neplata prețului de către cumpărător, însă această prezumpțiune naște atunci când în contract s'ar fi arătat numai prețul fără să se spună expres că el s'a primit.

3. Remiterea titlului de către creditor debitorului, liberează pe acesta de datorie, conform art. 1138 din Codul civil, numai în contractele unilaterale nu și în contractele bilaterale, cum e vânzarea în care ambele părți au calitatea de creditor și debitor.

4. Conform art. 1188 din Codul civil, copia legalizată a actului autentic face aceeaș dovadă în justiție ca însuș actul, când cuprinsul copiei nu se contestă de partea adversă.

Judecata.

Asupra acestui proces în care Tache Dumitru M. Nicula, Marin D. M. Nicula, Tudor D. M. Nicula, Pană D. M. Nicula și Păuna R. I. Filip, cu consimțământul soțului său R. I. Filip, dau în judecată pe Petre Manea Chimiegea pentru a fi obligat să le delase în plină și absolută proprietate și posesiune $7\frac{1}{2}$ pogoane pământ arabil și 498 st. p. loc de casă din comuna Bălțați, pământ cumpărat cu actul autenticat de Tribunalul Teleorman la No. 1430/92 de tatăl lor D. M. Nicula dela Manea Chimiegea, amândoi aceștia acum decedați;

Având în vedere că atât din actele și lucrările din dosar, cât și din desbaterile orale urmate în ședință publică, se constată în fapt că: în anul 1892 Manea Chimiegea vinde cu actul autenticat de Tribunalul Teleorman la No. 1430 lui Dumitru M. Nicula cu prețul de 600 lei pământul din câmp și locul de casă, pe care cel dintâiu îl dobândise la 1864 cu ocaziunea împroprietăririi; că actul însă nu se execută, ci vânzătorul Manea Chimiegea continuă să stăpânească imobilele până

la moartea sa după care stăpânirea imobilelor se continuă până astăzi în persoana fiului său Petre M. Chimiegea, păritul; că actul original de vânzare se află în mâna păritului, posesorul imobilelor, iar reclamanții se servesc de o copie legalizată de pe actul original, copie al cărui cuprins nu se contestă de părit;

Considerând că alegațiunea păritului, că contractul de vânzare s'a reziliat de părțile contractante, nu este fondată, de oarece deținerea titlului original de către vânzător nu poate conferi acestuia și titlul de proprietar, de oarece proprietatea se transmite prin efectul consimțământului părților, conform art. 971 din C. civ.;

Considerând că această deținere a titlului original de către vânzător, unită cu continuarea de a poseda imobilele, deși ar da naștere prezumpțiunii de reziliere a contractului, totuși nu prin prezumpțiuni, cari nu sunt admise decât când e admisă și proba testimonială conform art. 1203 din Codul civil, se poate anula un contract, ci prin declarațiunea de voință expresă a părților, care declarațiune de voință în cazul de față trebuia făcută prin act scris;

Considerând că deși e admis de jurisprudență că deținerea titlului original de către vânzător dă loc prezumpțiunii de neplată a prețului de către cumpărător, însă această prezumpțiune naște atunci când în contractul de vânzare s'ar fi arătat numai prețul vânzării fără să se spună expres că el s'a primit cum e în speță, unde vânzătorul declară că a primit prețul;

Considerând că chiar dacă deținerea titlului original ar da naștere prezumpțiunii de neplată a prețului, totuși vânzătorul putea cere în mod formal și în scris sau prețul sau rezilierea vânzării, conform art. 1021 și 1365 din Codul civil, lucru ce păritul nu a făcut;

Având în vedere că această deținere a titlului original de către părit nu se poate lua nici ca o liberațiune a vânzătorului de a preda imobilele, de oarece remiterea titlului de către creditor debitorului liberează pe acesta de datorie, conform art. 1138 din Codul civil, numai în contractele unilaterale în cari una din părți e debitoare și alta creditoare, nu și în contractele bilaterale, cum e în cazul de față vânzarea, în care amândouă părțile au calitatea de creditor și debitor;

Că, astfel fiind, ori în ce mod ar fi ajuns titlul original în mâna păritului, contractul de vânzare există, așa încât proba cu martori cerută de reclamanți, ca să dovedească sustragerea titlului original de către părit, e de prisos și ea urmează a fi respinsă;

Considerând că, conform art. 1188 din Codul civil, copia legalizată a actului autentic face aceeaș dovadă în justiție ca însuș actul, când cuprinsul acestei copii nu se contestă de partea adversă;

Considerând că, astfel fiind, contractul de vânzare este valid și nereziliat, așa încât, el formând între părți putere de lege, urmează a fi executat și în consecință a se face predarea imobilelor, admițându-se acțiunea ca fiind dovedită;

Considerând că la dosar nu se află nici o cerere din partea păritului, de a se anula actul de vânzare, așa că discuțiunea art. 1100 din Codul civil, făcută de reclamanți, e superflua și ea urmează a fi respinsă;

Pentru aceste motive, judecata admite, etc.

Magistrat-stagiari (s) N. Dogeanu

A apărut tomul IX (partea I-a) din *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român*, de d-l Dimitrie Alexandresco. (Comentariul art. 1410 — 1490, 1902 din Codul civil). Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra Legii proprietarilor, precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfiteozei. **Prețul 10 lei.**

Partea a doua din acest volum, care va apare în cursul lunii Ianuarie 1910, cuprinde: *Societatea, Mandatul, Comodatul și Imprumutul*, precum și tablele întregului volum.

Comandele se fac la ziarul «*Curierul Judiciar*», unde se găsesc de vânzare și celelalte volume.